

Iso D ja työn etsimisen ihanuus

Joskus käy niin onnellisesti, että saa valita dippatyöpaikan. Laitoin Pesti-päivien alla hakemukset kolmeen firmaan. Kahdesta pyydettiin firman standille juttelemaan tarkemmin. Messuilla oli muitakin mielenkiintoisia yrityksiä. Melko paljon oli Nokian alihankkijoita tai muuten Symbian-kuosiin puettuja, jotka eivät tällä erää innosta. Päädyin hakemaan aiempien lisäksi VTT:lle ja keskityin näiden hakemusten hoitamiseen, vaikka kivoja yrityksiä olisi ollut enemmänkin. Pesti-päivän tilattujen juttutuokioiden perusteella sain kutsut tarkempiin haastatteluihin ja myöhemmin tuli kutsu myös VTT:ltä.

Työhaastattelu

Ensimmäisessä haastattelussa oli perussettien jälkeen koodauskoe, joissa piti vastata monivalintoihin ja pieniin koodin kirjoitus- ja korjaustehtäviin. Jälkeenpäin saadun palautteen perusteella ne menivät todella hyvin ja diplomityöntekijän paikka oli auki. Hurraa.

Toisessa haastattelussa ei ollut koodaustestiä, mutta yksityiskohtaisia suullisia kysymyksiä riitti. Kaikkiin en osannut vastata, enkä tiedä oliko tarkoituskaan. Haastattelija pyysi lähettämään näytteen jonkin harkkatyön lähdekoodista. Koodatessa kehittyi nopeasti; vuoden takaiset tekeleet yllättivät rumuudellaan. Sopiva löytyi, vaikka mieli teki parannella. Tilanne haastattelun jälkeen oli epäselvä ja kun muutaman viikon päästä soitin uudemman kerran, haastattelija totesi, ettei uusia dippatyöntekijöitä voida ottaa, koska talon sisällä aikoi useampi aloittaa omaa D:tä.

Kolmas haastattelu meni paperille painetun VTT-kaavan mukaisesti ja sisälsi bonuksena suullisen englannin kielen kokeen. Haastattelija uskalsi jo haastattelun lopussa todeta, että olen varmin ehdokas. Ainoa hiertävä tekijä oli aloitusaika. Heillä oli tarvetta jo helmikuussa ja itse halusin opiskella täysipainoisesti toukokuuhun saakka. Neuvottelemalla löytyi sopiva kompromissi.

Valinnan vaikeus

Kyllä koneteekkarikavereita nauratti, kun valitin tosissaan, miten hankala on tehdä päätös, kun on tarjolla kaksi varmaa ja yksi mahdollinen paikka. Heistä moni sai metsästää lopputyöpaikkaa ympäri Suomea. Mutta minulle valinta oli oikeasti vaikea: kolme firmaa, kaikki erilaisia ja kaikki mielenkiintoisia.

Ensimmäinen oli kasvava ja vakavarainen softatalo, jossa olisi päässyt soveltamaan ketteriä menetelmiä (googleta 'agile'). Diplomityön tekeminen olisi onnistunut joustavasti, aiheena vaikkapa flipperin hakkerointi Linux-pohjaiseksi. Hyvä työpaikka teekkarille, joka harkitsee asuntolainaa ja hallitsee softan tekemisen taidon. Toisella oli mielenkiintoinen ja melko uniikki, kansainvälistä potentiaalia omaava tuote, jolle oli jo hyviä asiakasreferenssejäkin. Ilmapiiri tuntui mainiolta ja työtehtävät erittäin mielenkiintoisilta. Ensimmäiseen firmaan verrattuna liiketoiminnan riskit olivat suurempia, mikä ei sinänsä haitannut yhtään. Avainhenkilöt olivat taustoiltaan tutkijoita, joten dippatyön tekeminen, jopa kirjoittaminen, olisi saattanut onnistua luontevasti osana työtä. Kolmas firma oli VTT, eli Suomen Valtion Oma Kansainvälinen Teknillinen Tutkimuskeskus. Valtion virasto. Virkamieheksi siis. Dippatyön teko erittäin joustavin ehdoin, kirjoittaminen on nimittäin tutkimuskeskuksessa yksi tärkeä työtehtävä muiden joukossa. Tämä oli painava kriteeri valintapäätöksessä.

Käytin konsulttiapuna kahta kokenutta tiikeriä – sattumalta veljeksiä – jotka ovat tehneet pitkän päivän softateollisuudessa DI:nä; toinen yrittäjävetoisesti ja toinen erään ison ja kansainvälisen, Ylöjärven naapurista lähteneen entisen saapastehtaan palveluksessa. Voin kertoa salaisuuden: tällaista lyhytmentorointia kannattaa harrastaa. Valmiita vastauksia ei onneksi kumpikaan antanut, mutta vanhan kokemus ja näkemys auttoi valitsemaan itselle (ja perheelle) sopivan suunnan. Kahdesta tarjotusta paikasta päädyin VTT:lle, koska dippatyön tekemisen ehdot olivat siellä joustavimmat. Tärkeintä oli, ettei tarvitse miettiä mikä osa dippatyöstä kuuluu työajalle ja mikä omalle ajalle. Saattoi olla muitakin syitä, joita en enää muista.

Palkkaneuvottelut

Palkkaneuvottelut sujuivat hyvin. VTT:n palkkaehdotus oli hyvä siihen nähden, mitä odotin valtion virastolta. Ensimmäisen firman haastattelussa ehdotin TEK:n suosituspalkkaa ja se sopi molemmille. Tosin diplomityön kirjoitus olisi pitänyt tehdä omalla ajalla – esimerkiksi ottamalla palkattomia vapaapäiviä töistä sen verran kuin tarvitsee. Perheellisellä miehellä ei ole paljon muita vaihtoehtoja, joten käytännön kuukausipalkka olisi jäänyt paljon pienemmäksi. Järjestely oli kyllä firman puolesta joustava ja arvostettava, ja he rekrytoivat tositaroituksella. Siitä jäi hyvä mieli. Kun soitin myöhemmin ja kerroin ottavani paikan kuitenkin VTT:ltä, totesi haastattelija, että heillä useampi kaveri on käynyt ensin hoitamassa VTT:llä diplomityön pois alta.

Uran suunnittelu

Katsotaan mihin oma ura vie – nyt on dipputyön pakerrus vielä niin pahasti vaiheessa, etten suunnittele uravaihtoehtoja sen pidemmälle. Ja VTT:llä on ollut niin mukavaa, että kuka tietää miten pitkään täällä viihtyy. Tämä sopii myös hyvin kuvioon, jos toteutan joskus pitkäkantoisen haaveeni lukea lehtoriksi ammattikorkeakouluun! VTT:llä on hyvä mahdollisuus jatko-opintoihin, joka työkokemuksen lisäksi on käytännön edellytys opettajan hommaan, ainakin isommilla paikkakunnilla. Pidän opettamisesta, eivätkä puheet useiden kuukausien kesälomasta jätä kylmäksi. Ei haittaa jos heinäkuussa kaatuu taivas niskaan, kun auringosta ehtii nauttia kesä- ja elokuussakin. Palkkaus ei teknisen puolen opettajilla ole suorastaan keho. Tosin en tunne yhtään opettajaa, joka tekee työtä ”ison” palkan tai pitkän loman vuoksi.

Noin muuten eivät tittelit ole lähellä sydäntä, mutta tutkijan valtatiellä tohtorin hattu on käytännössä pakollinen ajokortti. Harkitsen jatko-opintoja, jos joskus löytyy niin kiinnostava aihe, että tutkiminen tuntuu kutsumukselta. Mutta putki, joka vie laput silmillä suoraan peruskoulun, lukion ja DI-opintojen kautta jatko-opintoihin, ei ole minua varten. Välillä on hyvä haistella ulkomaailmaa ja kerätä käytännön kokemusta ja näkemystä. VTT:llä on hyvät mahdollisuudet siihenkin – muistaakseni

poninhäntäprofessori ja agile-kunkku Pekka Abrahamsson on todennut (vapaasti muotoillen), että tutkimuksen tulisi aina luoda uutta liiketoimintaa. Täällä tuetaan spin-off -yrityksiä alkuun.

Vinkkejä työnhakuun

Kantapään kautta havaitsin hyväksi monet vakioneuvot, joita työtä hakevalle opiskelijalle annetaan. Aiempina vuosina puuttui rohkeus huolehtia hakemuksistaan: ”kyllä ne sieltä soittavat, jos minut halutaan töihin.” **Eivät soita.** Pitää olla itse aktiivinen, osoittaa kiinnostuksensa. Pelkällä hakemuksella ei jää nimi mieleen, ei välttämättä vaikka suoritusotteen keskiarvo olisi 5. Itselläni ratkaiseva tekijä oli aiempi työkokemus alalta, nimenomaan ohjelmointi- ja testaustehtävistä. Ensimmäisen oikean työn saanti onkin vaikeinta. Minulla auttoi sopiva sekoitus tuuria ja suhteita. Ei kannata ylenkatsoa yhtään tilaisuutta, jossa on mahdollisuus luoda suhteita. Kun tätisi pyytää kylään, kannattaa mennä vaikka kahvi on laihaa, etkä edes juo kahvia. Samaan aikaan paikalle voi sattua serkun miesystävä, joka paljastuu pikkufirman koodaajaksi. Kun yhteinen puheenaihe löytyy, voi parin kuukauden päästä tulla soitto, että projektissa tarvitaan testaajaa tai koodausapua. Lisäksi tätini perheineen ovat todella mukiinmeneviä ihmisiä, joiden kanssa on mukava jutella Olennaisista Asioista.

Suosituks

Soita aiemmille esimiehille ja pyydä rohkeasti suosituksia. Siinäkin tapauksessa, että he mielellään ottaisivat sinut takaisin töihin mutta haluat kokeilla uusia vesiä. Mene vaikka käymään ja miettikää yhdessä, mitä hän voisi sinusta kertoa. Samalla tulee kerrattua, mitä todella on oppinut. Ansioluettelosta ei kannata jättää pois taitoja, jotka on jo työelämässä koeteltu. Kaikki aiemmat esimieheni ovat mielihyvin suostuneet suosittelijoiksi. Suurin osa muistaa kyllä, millaista on päästä uralla alkuun, varsinkin jos hieman muistuttaa. Viimeistään silloin alkaa tarinaa syntyä, ja sinun tehtävä on ahmia sitä.

Työtä hakiessa on syytä muistaa, että kiireisiltä ei kiire lopu koskaan. Älä jää miettimään, milloin suosittelijalla olisi aikaa

sinulle, vaan soita reippaasti ja kysy. Jos ei juuri silloin ehdi, sovi uusi puhelinaika. Esimies ei välttämättä muista, mitä kaikkea sait viime kesänä aikaan, joten kannattaa yhdessä kertailla tekemisiä, ennen kuin laitat hänen yhteystietonsa hakemuksen liitteeksi. Kaikki tämä on sinun eduksesi, kun potentiaalinen työnantaja ottaa sinusta mittaa.

Hakemus ja ansioluettelo

Anna jonkun lukea hakemuksesi läpi, mieluummin useampaan kertaan. Myös omia kavereita voi konsultoida. Jos tuntuu että samaa harkkatyötä vieressä koodaava on vähän liian lähellä, kokeile sellaista, joka on eri alalla. Silmä tottuu omaan tekstiin niin, että siitä on hankala huomata virheitä ja epäjohtonmukaisuutta. Itse tekstin päämääräkin unohtuu herkästi. Yliopiston ohjaus- ja työelämäpalveluista saa kokeneiden asiantuntijoiden neuvoja hakemuksen kirjoittamiseen. Kun menin käymään ja näytin hakemustani, ensimmäinen kommentti tuli heti: liian pitkä. Myös sisällöstä löytyi paljon parannettavaa. Oma teksti voi tuntua rakkaalta lapselta, josta ei mielellään kuule poikkipuolisia kommentteja. Päästäksesi yli tästä, hanki vaikka oikeita lapsia ja keskitä rakkautesi niihin. Kun oppii ottamaan rakentavan kritiikin rakentavasti vastaan, tulee kirjoittamiseen himo, ja tekee mieli hiplata tuotosta yötä myöten. Jatkossa hakeminen sujuu paljon helpommin, eikä tuota läheskään niin paljon valvottuja öitä ja epävarmuuden tuskaa.

Ensimmäisiä paikkoja hakiessa ansioluettelossa on arvoa myös muiden alojen työkokemuksella. Viisi kesää sokeritehtaalla ja kaksi kaupan kassalla kertoo siitä, että arvostat työntekoa. Aika monissa tehtävissä on myös ollut mahdollisuus kehittää tärkeitä perustaitoja: kykyä palvella asiakkaita, opettaa ja ohjata, tehdä itsenäisiä päätöksiä, työskennellä tiimissä ja niin edelleen. CV:n on tarkoitus esittää sinua, joten älä jätä kertomatta, että olet kova poika tekemään töitä. Infolaisia on näkynyt niin kivityömaalla kuin tenniksen opettajinakin. Toinen aiemmin mainituista mentoreistani sai alan töitä vasta viimeisenä opiskelukesänä, ja on nykyisessä työssään varsin mukavassa asemassa. Kyllä sitä ehtii.

Mitä opiskelet? Miksi?

Tee kohdefirmalle tarjous – jos ei muuta niin tarjoa hyvää tyyppiä ja reippautta tarttua siihen työhön mitä annetaan. Ei tarvitse olla velho koodaamaan – asenne ratkaisee ja tahtomalla oppii. Kerrotko kysyttäessä koskevasi koodiin vain pakosta ja silloinkin itkun kanssa? Kysy itseltäsi: miksi opiskelen informaatioverkostoja tai tietotekniikkaa? Kaikkien hyvä kaveri Bill Gates on pukenut kauniisti sanoiksi sen, miksi me infolaiset opiskelemme: *”[...] in fact, the greatest missing skill is somebody who's both **good at understanding the engineering** and has good relationships with the hard-core engineers, and **bridges that to working with the customers and the marketing** and things like that.”*

Lause iskee kuin miljoona volttia. Jos et halua ymmärtää *insinööriä*, sinulla ei ole mitään, mitä *sillata* asiakkaille ja markkinointiin. Jos sinua eivät miellytä nuoren ja viisaan professorimme ajatukset infon sähköpostilistalla siitä, mitä infolla oikeastaan opiskellaan, suosittelen vaihtamaan taloustieteelliseen tai tutalle. Parempi valmistua sitten reilusti talous- tai hallintopuolelta, sen sijaan että valmistut joojoo–tyypiksi, joka osaa vähän kaikkea eikä hyvin oikein mitään.

Koodaaminen on opittavissa oleva taito, joka on sellaisenaan valtti työelämässä. Sen sijaan pelkällä tutkintonimikkeellä on turha ratsastaa; sen enempää infolla, tutalla kuin tatkillaakaan. Jos ei ole luonteenlahjakkuus, voi kestää melko pitkään, ennen kuin puhtaasti myynnin, markkinoinnin tai hallinnon puolella pääsee oikeasti mielenkiintoisiin tehtäviin. Töissä ei enää päntätä 3OR:ää tai 4P:tä, vaan käytännön osaaminen ja luovuus ratkaisevat. Näkemys siitä, mitä ohjelmiston konepellin alla tapahtuu helpottaa hyvien ratkaisujen tekemistä ja mahdollistaa suotuisat uranäkymät.

Koodaamisen opettelussa vaikeinta on löytää oikea asenne. Itse koodaaminen on helppoa kuin heinänteko. Ohjelmointikielissä on keskimäärin opeteltavana noin 50 englanninkielistä sanaa (if, else, boolean, while, ...) ja muutama keskeinen tietorakenne. Niiden käyttöä rajoittavat vain mielikuvitus, huonot opettajat ja nihkeä asenne. Jos opetus tietojenkäsittelytieteen laitoksella ahdistaa, jätä harkat ja luennot väliin ja opiskele yhdessä kaverin kanssa. Netistä

löytyy selkeitä ohjeita ja esimerkkejä suomeksi ja englanniksi. Kyse on asenteesta. Parhaimmillaan intohimosta. Ei magiasta.

Onnea työnhakuun!

Matti Mäki

<http://dippaajaelamaa.wordpress.com>